

[apečkoviny]

číslo 3/2013

Informačné noviny 47. ročníka súťaže umeleckej tvorivosti vysokoškolákov

akademický prešov

47. ročník

Súťaž umeleckej tvorivosti vysokoškolákov Slovenska

študentské divadlo . alternatívne divadlo . umelecký prednes vlastná literárna tvorba

28.4. - 1.5.2013

[vretrospektíve]

VÝPREDAJ*- ALEBO BURZA (NIELEN)DIVADELNÝCH NÁPADOV

Vyvrcholením celoročnej cyklickej práce ansámbľu Študentského divadla FF PU sa stala udalosť VÝPREDAJ* alebo burza (nielen) divadelných nápadov. Svoju tvorbu tam mohli prezentovať nielen členovia spomínaného súboru, ale každý, kto považuje svoje umelecké dielo za hodnotné. Príležitosť dostali mnohí ľudia nielen z univerzity, ale prakticky celej verejnosti.

Vyvrcholením celoročnej cyklickej práce ansámbľu Študentského divadla FF PU sa stala udalosť VÝPREDAJ* alebo burza (nielen) divadelných nápadov. Svoju tvorbu tam mohli prezentovať nielen členovia spomínaného súboru, ale každý, kto považuje svoje umelecké dielo za hodnotné. Príležitosť dostali mnohí ľudia nielen z univerzity, ale prakticky celej verejnosti.

Program pod záštitou ŠD viedli a pripravovali stáli protagonisti Výpredajov Ján Jendrichovský a Peter Gustáv Hrbatý. Pomocou kolektívu sa snažia prinášať divadlo a môžeme povedať, že aj určitý kúsok umenia študentom našej univerzity počas celého roka pravidelnou činnosťou a organizovaním Výpredajov.

Prvým bodom „Akademického“ Výpredaja* bola divadelná hra Wécélógy v podaní hercov a herečiek ZUŠ Mikuláša Moyzesa. Hra stvárňovaná štyrmi protagonistkami a dvomi protagonistami, ktorí síce plnili úlohu kulís ako postáv, bola zaujímavým pohľadom na ženskú jemnosť vs. ľudské prirodzené potreby.

Po hre Wécélógy sme pokračovali druhou časťou výpredaja, a to Magi©Story. Nasledovala krátka „vernissáž“ Anky Kalmanovej jej obrázky boli skutočným obohatením Výpredaja. Napokon prezentácia umeleckých diel z detstva divákov zaujala. Zúčastnení mali možnosť prvýkrát vypočúť si i hudobné zárodoky J. Jendrichovského, ako aj počuť úryvok z denníka, ktorý si písal na základnej škole. Magi©Story však pokračuje ďalej a o rok v zimnom semestri sa jeho organizátori tešia aj na vaše príbehy či diela.

Napokon herci ŠD FF PU- J. Jendrichovský a P. G. Hrbatý predviedli vlastnú divadelnú hru s názvom Potkan potkanovi človekom. Nakoľko však išlo o re-

prízu, protagonisti v nej realizovali menšie zmeny a variovali ju aj vzhľadom na pokročilý čas a priestory. Myšlienka diela, aspoň tak autori dúfajú, zostala nepoškodená, ba dokonca po úpravách nabrala na intenzite. Hra čiastočne využívajúc biomechaniku poukazuje na viaceré negatíva človeka a vykresľuje ho vo svetle, ktoré je len ťažko prijateľné, no o to viac pravdivé.

Výpredaj* sa stáva čoraz silnejšou interaktívnou hrou herca a diváka a v konečnom dôsledku vytvára most medzi jedným a druhým, kedy vzájomná blízkosť ničí bariéry javiska a hľadiska. Práve študentská bezprostrednosť, improvizácia či vzájomná interakcia sú hlavné piliere Výpredaja*, či už tohto „Akademického“, alebo ktoréhokoľvek v priebehu celého roka. Organizátori preto veria, že divák na nich nezanevrie a i v budúcom akademickom roku bude na Výpredajoch* panovať rovnaká atmosféra priateľstva a zábavy ako doteraz.

ŠD FF PU Prešov ďakuje všetkým skalným priaznivcom a teší sa na nich v ďalšom semestri.

Peter Gustáv Hrbatý

EXPERIMENTÁLNA VÝSTAVA – (NE)UMENIE

29.- 30.4.2013 sa na akademickej pôde Prešovskej univerzity v Prešove konala experimentálna výstava študentov 4. ročníka odboru Estetika. Výstava s názvom (NE)UMENIE predstavila diela od akademických, ale aj amatérskych autorov.

Foto: Výpredaj

Cieľom výstavy bola snaha poskytnúť prijímateľovi možnosť, aby sám rozhodol, čo je a čo nie je umenie, bez vopred zverejnených informácií (autor, názov diela a pod.). Prvotný impulz, ktorý študentov viedol k vytvoreniu tejto experimentálnej výstavy, bola aktuálna situácia v prezentácii umeleckých diel pod záštitou kultúrnych inštitúcií. Táto reakcia sa zakladá na súčasnej pozícii inštitúcie ako hlavného arbitra pri určovaní statusu umenia. Inštitúcie sa stávajú umelým manipulátorom a určovateľom súčasného umenia. Práve preto vznikla táto možnosť nielen pre študentov pohybujúcich sa na akademickej pôde hlasovať a priori. Výsledkom bola pozitívna interakcia zúčastnených, ktorá prevýšila očakávania organizátorov. Táto výstava obohatila nielen ich tvorcov, ale aj samotných recipientov, ktorí mali aspoň na chvíľu možnosť slobodne sa vyjadriť v otázke umenia. Umenie bolo a nezostalo nepovšimnuté.

N. Kovaľová, M. Kuchár, T. Kaščáková

VÍŤAZI

AKADEMICKÉHO PREŠOVA 2013

UMELECKÝ PREDNES:

Poézia

- 1.miesto neudelené
- 2.miesto neudelené
- 3.miesto Barbora Pavelová (FF PU; AJSJL)
- 3.miesto Adriana Hovancová (FISJB)

Próza

- 1.miesto neudelené
- 2.miesto Dominik Petruška (FF PU; FISJL)
- 3.miesto Katarína Želinská (VŠMU; dramaturgia a réžia)

ŠTUDENTSKÉ DIVADLÁ LAUREÁTI:

ŠD FF PU Prešov (na základe umelecky podnetných divadelných projektov Nebo, peklo, Kocúrkovo...; Herec a figurína I., II., Fragments II., Performatívne produkcie hereckej dvojice P. G. Hrbatý a J. Jendřichovský)

ŠD VYDI FF UKF Nitra (za invenčnú pohybovú performanciu Prejst' (si) Telom a dve inscenácie Rozhodnutie pre zajtrajšok a možno len Peter a Lucia; Z východu na západ)

ŠD Ja a My, Katedra hudby PF UKF Nitra (za syntetický divadelný tvar v inscenácii Tracyho Tiger; a ďalšie divadelné produkcie Príbeh jednej Zeme; Hra na 3; Škaredé kačiatko)

Individuálne ceny:

Petrovi G. Hrbatému a Jánovi Jendřichovskému – ŠD FF PU Prešov (za osobitý generačný divadelný výraz v produkciách Smrť (z) Jánošíkova; a tvorivých dielňach Herec a figurína I., II.)

Lukášovi Božíkovi z ŠD VYDI pri FF UKF Nitra (za invenčné stvárnenie postavy vo fyzickom divadle – Prejst' (si) Telom)

Márii Ševčíkovej (za plnohodnotný herecký výraz pri stvárnení klasického i alternatívneho typu divadla v inscenáciách Rozhodnutie pre zajtrajšok a možno len Peter a Lucia; Z východu na západ)

VLASNÁ LITERÁRNA TVORBA:

Poézia

1. miesto Veronika Jančíková
2. miesto Zuzana Klučárová
3. miesto Katarína Hrabčaková
3. miesto Monika Hojdanová

Próza

1. miesto Katarína Vargová
2. miesto Ria Gehrerová
- 3.miesto Dáša Krištofovičová
- 3.miesto Michal Mitřík
- 3.miesto Lukáš Pazera

REFERENCIE O AKADEMICKOM PREŠOVE 2013

V rámci sprievodných podujatí AP zarezonovali aj ďalšie divadelné či hudobné telesá, za všetky spomeňme napr. Gréckokatolícky zbor Anastázis Prešov a DS MAM Prešov v rámci večerných Výpredajov a rovnako aj štvrtkovej prednášky etnografa Jána Olejníka - Estetično v hmotnej a duchovnej kultúre.

Z responzií viacerých účastníkov AP rovnako inšpiratívnym vyznel odborný seminár konajúci sa v sobotu 27.apríla 2013 o 15,30 hod. Kontexty alternatívneho divadla V., na ktorom vystúpili niekoľkí prednášajúci: prof. PhDr. Karol Horák, CsC. – K poetike a umeleckej tvorbe Romana Poláka; PhDr. Miron Pukan, PhD. – Genéza umeleckej tvorby Karola Horáka; Mgr. Eva Kušnírova, PhD. – Osobitosti v poetikách českých súborov FAJT (Drumtracks), Bfle divadlo Ostrava (Z tohto obrazu neodejdu), Cristina Maldonado (What she does?); Mgr. Lenka Papugová, Mgr. Pavol Hrehorčák, Mgr. Peter Himič, PhD.; Mgr. Jozefína Šuťáková (O zmysluplnosti a opodstatnenosti tvorivých dielní v prítomnosti). Seminár sa konal v č. m. 83 VŠA PU.

VÍŤAZNÉ TEXTY

1.miesto v kategórii poézia:
Veronika Jančíková FF PU Prešov
XXX

niekedy sa potrebujem
dotýkať vecí

overovať si pravdivosť domova

občas namiesto skúmania
plynulo prenikám do snenia
učpená v dokonalom kúte

(kúty sú útulky pre ľudí, ktorí majú domov)

učpiť sa, vo fenomenológii, patrí k slovesu bývať

zbavená vplyvu na konštruovanie domova
intenzívne bývam

1.miesto v kategórii próza:
Katarína Vargová FTF VŠMU Bratislava

Leží, v zhrdzavenej vani, posledné horúce slnko sa odráža od ryšavých vlasov. Pehy vytáhané slnkom. Kefou si rajbe biele nohy. Plecia dokrvava spálené. Pŕčne. Perím má podloženú vaňu. Sama si ju vytiahla na záhradu. Paže má silné ako chlap. Malá pod stromom z trávy vytáhaže popadané višne. Kyslé sú, až jej ústa vykrúca do svetových strán. Žuje ich a odpľúva kôstky na zem. Triafa Staršej do vane, smeje sa na každom podarenom cínknutí o kov. Staršia ich ani nepočuje. Hladí sa po prsiach a predstavuje si, ako raz vypára z vankúšov všetky peniaze za lásku a odide. Na rozlúčku sa vyvíva v cudzom perí. Pre istotu si z neho napchá do batohu. Malá len spomína. Ako im krehli pery, domodra, ako od čučoriedok. Od zimy. Ako sa ľúbili. Chúlili sa pri sebe. Hriali si pery navzájom dychom. A Mura sa im zmotávala na plochých hrudníčkoch do kľbka a priadla pravdu.

Voda sa rozčerí, ako keď Malá chodí plašit' už dospelé žaby kameňmi. Na brehu stálej vody drepí a hádže najsilnejšie ako vie. Zašplechoce. Staršia žmúri do slnka, smerom k Malej a nakláňa hlavu. Kedy odtiaľto odidem? pýta sa do vzduchu, len zlým smerom, vtáčaťu do srdca. Nikdy, slúbila si. Nikdy je poriadne dlho.

Čajky lietajú po zasneženej krajine a vôbec sem nepatria. Až raz pôjdem k moru, tam im budem drobiť polomáčané kekсы pomedzi kamene. Z jej mäkkých rúk budú vydobávať zásoby. Neublížia jej. Ved' je ich.

Vreckovým nožom od deda bodá. Bodá vankúše, vytriasa haliere, korunáčky, dve dvadsaťkorunáčky - papierové. Za veľa bozkov, možno za zahriatie. Rozpára bielu látku, husacie páperie lieta po izbe. Fúka ho do stropu, teší sa, rozhadzuje rukami, sneží, sneží. Vála sa v ňom hore bruchom, ako taká kača. Malá v rohu izby počíta haliere. Pod prísahou. Ako taká kača. Na rozlúčku Staršia iba pohľadí Malú po tvári, pobožká ju na ústa. Ukáže na jej črtajúcu sa hruď a vystrčí hore palec. Malá plače, smoklí, sople si utiera do rukáva.

Nočné svetlá pred jej očami sa rozmazávajú do kruhov a opäť ostria. Dlane dorezané od kožených tašiek, ktoré musela sama navláčiť do vlaku. Hlava jej padá nabok. Slintá. Na tričku mokrý flak. Únava, ako pred dlhou cestou.

[reflexieutorok]

UNIVERZITA DIVADLA: PHDR. LADISLAV ČAVOJSKÝ, CSC. FERKO URBÁNEK

Divadelný šlabikár

„Na to, aby sme mohli začať čítať čítanky, mali by sme mať prečítaný šlabikár. Na to, aby sme mohli začať čítať modernú slovenskú drámu, mali by sme mať prečítané dramatické dielo Ferka Urbánka (31.07.1858, Všetín, Česko – 10.12.1934, Bratislava-Petržalka)“

Takto by sa dala najvýstižnejšie zhrnúť prednáška, ktorú sme si mali možnosť vypočuť 30. apríla 2013 na FF PU. Renomovaný divadelný historik a kritik, kandidát vied a najnovšie aj autor odbornej publikácie o Ferkovi Urbánkovi, Divadelný šlabikár, Ladislav Čavojský. Dôkladne a so svojou duchaplnosťou nám popredný slovenský vedec objasnil súvislosti spojené so životom, tvorbou, kontextami a inscenačnou tradíciou Urbánkových hier. Meno tohto klasika dramatickej spisby v očiach kultúrnej verejnosti na Slovensku nie je veľmi známe, dokonca väčšina z nás nevie, že v našej krajine vyrástol v 19. storočí autor, ktorý svojou tvorbou položil základy slovenského divadelníctva a ochotníctva. Základy, ktoré by sme mali poznať (podobne ako základy v šlabikári) nato, aby sme mohli chápať ďalší vývoj slovenského divadla.

„Sedemdesiat sukien mala, a predsa sa nevydala. Päťdesiat hier on napísal, a predsa ich tridsať vydal.“

Áno, Urbánkovi sa podarilo väčšinu svojich divadelných hier vydať a dokonca i úspešne uvádzať na vtedajších dedinských slovenských ochotníckych doskách. L. Čavojský sa nám dokonca na prednáške zveril so svojím zážitkom zo stretnutia s Urbánkom. Keď mal vzácny umenovedec sedem rokov, v jeho dedine ochotníci zahrli jednu z Urbánkových hier. Zážitok nezbledol ani po rokoch, keďže išlo o predstavenie založené na rôznych komických nedokonalostiach v podobe nepevných kulís či rôznych hereckých nepodarkoch. Ako ich príklad uviedol Čavojský napríklad spomienku nato, ako na predstavení bolo z javiska neraz počuť viac šepkárku ako samotných hercov. Ďalšou zvláštnosťou, ktorá bola podľa slov prednášajúceho dokonca typickou črtou vtedajšieho ochotníckeho herectva, bolo odmietanie rolí starých, nepekných žien ochotníckymi herečkami. Takéto úlohy museli teda zahrat muži, čo nepochybne dodalo inscenácii svojráznu podobu tendujúcu ku komediálnosti.

„Keby ste Ferka Urbánka vyzliekli z kroja, bolo by to, akoby ste ho zdrali z jeho vlastnej kože. To by už nebol Urbánek.“

Vychádzajúc z charakteru či tematiky Urbánkových hier, niet divu! Folklornosť im jednoducho pristane. Alebo nie? Všetko záleží od inscenátorov. Kto vie, ako s Urbánkom budúce generácie divadelných tvorcov naložia? Z tých minulých generácií najviac zarezonovala v povedomí kultúrnej verejnosti réžia Karola L. Zachara, významného slovenského divadelníka 2. polovice 20. storočia, neúnavne propagujúceho národné tradície. Ten spopulárnil dramatika do takej miery, že Ferko Urbánek sa stal dramatickým autorom, ktorý po desaťročia žil v povedomí národa.

Akokoľvek, hoci sa môže zdať, že Ferko Urbánek nebol vo svojej dobe novátorom, a v podstate išiel len po línii realistickej tvorby, sa opak stáva pravdou. Niektorými svojimi témami predstihol dobu. Bol napríklad prvým slovenským dramatikom, ktorý vytvoril tragickú hrdinku. Takú, akú mali už v antike. My sme ju našli v slovenskej dráme až v 19. storočí. Neprekáža to. Najpodstatnejší je fakt, že vznikla. A tým pripravila pôdu pre ďalšie a ďalšie (nielen tragické hrdinky).

Patrícia Chaparrová, študentka DF VŠMU

PHDR. ANDREJ MAŤAŠÍK, PHD. FENOMÉN RÉŽIE V PANORÁME DEJÍN SLOVENSKEHO DIVADLA

Slovenská divadelná réžia v toku histórie

„Divadelná réžia. Slovo, pod ktorým si väčšina z nás predstaví v podstate to isté. Akýsi druh umeleckej činnosti zodpovedný za podobu divadelného diela. Réžiser ako autor inscenačného konceptu, tmel všetkých šiestich divadelných zložiek či autorita kolektívu? Áno, to všetko by malo platiť.“

Viac nám k fenoménu réžie povedal PhDr. Andrej Maťašík, Ph.D., divadelný vedec, kritik a pedagóg, na prednáške, ktorá s názvom „Fenomén réžie v panoráme dejín slovenského divadla.“ Už vyplývajúci z názvu, sme sa teda dozvedeli (prípadne si rozšírili vedomosti o) vzácne historické fakty z divadelných dejín. Tie zahŕňali začiatky SND, kočovný súbor Marška, vznik Dramatickej akadémie a prílev nových slovenských hercov (neskôr i režisérovi, ako to bolo v prípade Jána Jamnického!). Ďalej sa prednášajúci zamerával na umelecké profily jednotlivých režisérovi, či skutočné zámienky, ktoré sa skrývali za jednotlivými činmi v súvislosti s profesionalizáciou slovenského divadla. Napríklad Antonín Drašar, podnikateľ, ktorý stál pri delení činohry na slovenskú a českú podľa Maťašíkových slov, neurobil tak z lásky k slovenskej kultúre, ale z podnikateľských kalkulácií. To znamená, že kým jeden súbor bol na zájazde, naplňať kasu mohol druhý. Takýmto púťavým spôsobom sme sa teda dostali až do našich čias.

Prístup A. Maťašíka bol ľudský a príjemný. Ako sám povedal na margo inscenácií Karola L. Zachara, aj jeho prednáška bola „milá, jasná, všeobjímajúca“. A nedozvedeli sme sa toho veru málo. Veď za jednu hodinu, predstavte si, sme zabehli „kilometre celého dvadsiateho storočia!“

Patrícia Chaparrová, študentka DF VŠMU

TEATRO COLORATO (BRATISLAVA)

Ó SLÁVA HVIEZD Ó SLÁVA

Réžia: Peter Weinciller | Dramaturgia: Juraj Fotul | Pohybová spolupráca: Michal Dudáš
Účinkujú: Monika Potokárová, Nora Ibsenova, Barbora Palčíková | Na cimbele hrá: Jakub Belák

Pavol Országh Hviezdoslav – klasik, „povinná výbava“ základu - a stredoškolských učebníc, postrach žiakov, ktorí autorovmu jazyku nerozumejú. Tiež vedúca osobnosť slovenskej kultúry, symbol slovenského realizmu a autor množstva diel, ktorých myšlien-

ková a jazyková kvalita udivuje dodnes.

Inscenácia *Ó SLÁVA HVIEZD Ó SLÁVA* nám ponúkla spracovanie troch Hviezdoslavových epických básní – Margita, Zuzka Majerovie a Anča. S minimalizovanou scénou a niekoľkými rekvizitami, bez násilného modernizovania, a práve naopak, pri zachovaní ľudového vyznenia textov, sa inscenátorom podarilo sprístupniť majstrovu tvorbu súčasnému publiku. Trom protagonistkám sa podarilo interpretovať Hviezdoslavove texty tak, že zvýraznili práve aspekt, ktorý nás, keď sa „prehryzieme“ cez všetky tie „čudne vyznievajúce slová“, udivuje dodnes – intenzívna funkčnosť týchto čudných slov, majstrovské vybudovanie príbehu, skratka a dynamickosť. Epickú zložku funkčne dotvárali spev, tanec a cimbalová hudba.

Možno práve toto je cesta, ako súčasnému mladému čitateľovi ukázať, že Hviezdoslava sa báť netreba – chce to iba prekonať postoj „ja tomu nerozumiem“, hľadať ten správny interpretačný kľúč a nechať sa unášať vlastnou predstavivosťou. „Ósláva Hviezdósláva“, ktorej sme boli svedkom v utorok podvečer dokázala, že ak dáme majstrovým textom šancu, čaká nás intenzívny estetický zážitok.

Zuzana Fedorková

Foto: TEATRO COLORATO

krétno miesta a mimo konkrétneho času. Divadlo poézie Teatra colorato bolo a je čistým inscenačným tvarom vysokých kvalít.

Diana Laciaková

Počas tretieho festivalového dňa sme boli svedkami mimoriadneho javiskového výrazu. Tri herečky Teatra colorato z Bratislavy, všetky neobyčajne disponované recitátorky, pohybovo a hudobne zdatné, interpretovali texty veľikána slovenskej poetickej realistickej spisby Pavla Országha Hviezdoslava. V prípade Hviezdoslavových básní nie je ťažké urobiť dobrú dramaturgiu, napriek tomu ju treba oceniť. Tri epické básne, „Margita“, „Anča“ a „Zuzka Majerovie“, vytvorili vďaka dramaturgovi Jurajovi Fotulovi premyslenú pevnú štruktúru, na ktorej sa dá dobre stavať špecifický žáner, akým je divadlo poézie. Sujety jednotlivých básní našli spoločného menovateľa a vytvorili nový, logický sujetový celok a kvalitný scenár. Rovnako poctivá bola réžia Petra Weincillera, ktorá textom neubližovala ani aktualizáciou, ani historizujúcim prístupom. Išla do hĺbky, po význame, pracovala s metaforou, stavala na detailoch a nezneužívala expresívne ladenú lexiku nie malého počtu básnikových veršov. A práve vďaka dramaturgicko-režijnej koncepcii bolo možné vnímať inscenáciu ako báseň; nie lineárne či aditívne, ale cyklicky a globálne. Pomohlo tomu aj scénografické videnie Petra Weincillera, ktorý scénu nezaplnil nepotrebnými rekvizitami, naopak, vyzdvihol mnohovýznamovosť a polyfunkčnosť niekoľkých, vhodne vybratých (rajbačka, varecha, stolička, zvonček, lampáš). Herečky nemuseli zápasit so scénickými „prekážkami“, mohli naplno realizovať pohybovú koncepciu inscenácie (Michal Dudáš) a venovať sa textu, básňam, významom. Herecká zložka: ak by ste čakali patetické prednesy sentimentálne naladených herečiek, boli by ste sklamaní. Na Malej scéne DAD využili herečky svoje predispozície a v súhre s poetikou autora i koncepciou inscenačného tímu predviedli artistný výkon. Divadlo poézie je hraná báseň. V prípade inscenácie *Ó sláva hviez ó sláva* hraná aj hudobným nástrojom, resp. výborným cimbalistom Jakubom Belákom. Divadlo poézie je gnómický prejav, stojaci mimo kon-

Predstavenie bolo uvedené na Malej scéne Divadla Alexandra Duchnoviča. Napriek obavám režiséra z nedostatku divákov sa celé hľadisko zaplnilo, ba dokonca niekoľkí stáli pri dverách. V hlavných úlohách vystupovali tri mladé herečky kostýmovo odeté v ľudových slovenských krojoch. Inscenáciu dopĺňala živá cimbalová hudba, ktorá bola symbolom slovenskej ľudovej tradície. Hra *Ó sláva hviez ó sláva* je vlastne „slovnou hračkou“: *ó sláva Hviezdoslava*. Teda už samotný názov v recipientovi evokoval poctu k jednej z vedúcich osobností slovenskej literatúry a kultúry vôbec.

V hre boli princípom montáže komponované tri Hviezdoslavove diela písané vo veršoch: Margita, Zuzka Majerovie a Anča. Všetky sú z prostredia dedinského ľudu. Hlavnú rolu stvárnilo mladé dievča, ktorého život končí tragicky. Réžisér Peter Weinciller sa snažil pochmúrne udalosti spracovať netradičným spôsobom – momentom nadľahčenia a žartu. Herečky využívali svoj hlas, nielen v rámci naratívnosti, ale aj spevu. Použili funkčné rekvizity, ktoré často kreovali intenzitu hereckého prejavu. Hru hodnotím pozitívne. Myslím, že bola príjemným oživením slovenskej kultúry zo sklonku 19. storočia a začiatku 20. storočia najmä pre súčasnú mládež, ktorá tvorila väčšinu publika.

Stanislava Džadoňová

VŠMU (BRATISLAVA) JOZEF MOKOŠ: ALICA

Réžia, dramaturgia: Ivana Macková a kolektív pod vedením doc. Jozefa Mokoša | Scénografia: Ivana Macková | Hudba: Barbora Tomášková, Rozália Tomášková, Michal Izakovič, Matúš Kachút
Produkcia: Adriana Ružičková, Adam Válek | Účinkujú: Alica: Slávka Šmajdová/ Kristína Mackovčáková | Sestrička/ Myš/ Kráľovná: Miriam Ryšavá | Doktor Králik/ Králik/ Húseničiak: Lukáš Tandara
Pedagogické vedenie: Mgr. art. Marica Mikulová, prof. Hana Cigánová, doc. Svetlana Waradzinová, Mgr. art. Peter Cigán

Už pred začiatkom divadelného predstavenia s názvom *Alica*, ktoré odohrali študenti VŠMU v podvečer tretieho dňa AP v hlavnej sále DAD-u mi bolo jasné,

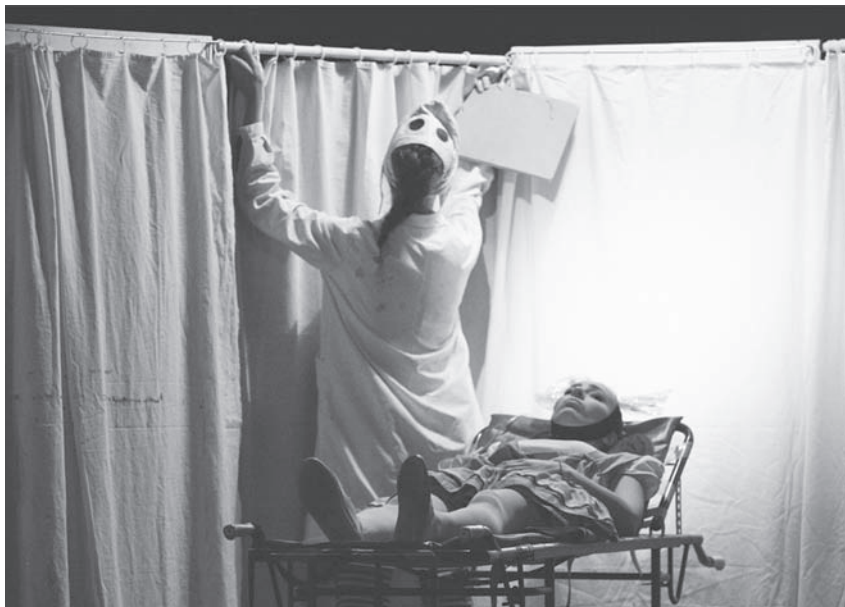

Foto: VŠMU - Alica

že nepôjde o klasickú adaptáciu známej rozprávky. Jozef Mokoš sa výborným spôsobom pohral s príbehom a zasadil ho do nemocničného prostredia. Dej sa teda odohráva na pomedzí reality pacienta – chorého dievčatka a jej fantázie, ktorú ako realitu prežíva vždy, keď chorľavie a stráca vedomie. Bolo cítiť dokonalé prelínanie Alicinho dobrodružstva v krajine zázrakov a nemocničnej reality (doktor ako králik, injekcia ako otravný komár a pod.). Tu však treba pripísať zásluhu autorovi scenára. Taktiež vynikalo originálne pohrávanie sa s rekvizitami, svetelnými efektmi či hudbou, vďaka živej kapele prítomnej na pódiu.

Aj napriek tomu všetkému sa však ale nemôžem ubrániť dojmu (a nielen ja), že inscenácia pozostávala z niekoľkých hluchých momentov, kedy bolo ticho na scéne pre túto hru až príliš dlhé, strácala sa dynamika a tempo, čo malo za následok, že mi hlava občas únavou padala na plece spolusediaceho diváka., ak by som to mala hyperbolizujúc to. No ak ich opomenieme, bol to veľmi príjemný divadelný zážitok.

Zuzana Belasová

Alica vo „vynovenom šate“. S jej snovým príbehom a chuťou spoznávať dotedy nepoznané. Alica sa nachádza na pomedzí fantázie a reality. So sebestlastnou veselostou a entuziazmom sa stretáva s postavami fantastickými aj reálnymi. To, čo „nevykrývalo“ slovo, takmer absolútne dopĺňala efektná hra svetiel a viacúčelových pomôcok. Dominantným prvkom hry bol pohyb, ktorý tvoril syntézu s predmetmi na scéne. Kto hľadal prvky komického, našiel by ich minimálne v postave Králik, atribúty absurdného v postave Srdcovej kráľovnej a jej nezmyselnej krutej logiky. Dominantná však bola hudobná zložka – diváci mali totiž možnosť vidieť ich priamo na scéne. Komplexne by som videné hodnotila ako predstavenie na určitých miestach komické, miestami nudné.

Mária Pastirčáková

TÚLAVÉ DIVADLO (TRNAVA) EDMOND ROSTAND: CYRANO, ALEBO BÁLABILÉ O NOSE

Úprava a réžia: Jakub Nvota | Spolupráca: Súbor TD | Výtvarno: Katarína Žgančíková | Choreografia šermov: Petr Nusek | Hudba: Kamil Mikulčík | Hrajú: Lucia Hurajová, Štefan Richtárech, Števo Martinovič, Kamil Mikulčík, Pavol Buocik, Jakub Nvota

Ak mám vraviť za seba, tak vravím: „Skvelé! Vtipné! Nápadité!“. Námet známý, no spracovanie nové a ja opäť kričím: „Úžasné!“. Žiadne opatrné narážky.

Insenciu by som komplexne označila ako hyperbolizovaný práca komických prvkov. Hlavnými protagonistami boli – Cyrano a jeho nos ako bageta (podozrkami skutočná), milý, hlúpy Christian a nádherná Roxana. Herci nezabúdali nato najpodstatnejšie – na divákov, ktorí boli aktivizovaní každou rovinou predstavenia, dalo by sa povedať, že sa stali hereckými „partnermi“. Predstavenie pod holým nebom malo svoje čaro. Dodalo hre potrebnú dávku autenticity. Hodnotím ho ako jedno z najlepších, ktoré som počas tohto ročníka AP mala možnosť vidieť.

Mária Pastirčáková

Trochu umenie, trochu gýč...

Aj na 47. ročníku Akademického Prešova vychádzalo divadlo do ulíc. Grandiózne predstavenie nám sprostredkovalo Túlavé divadlo z Trnavy. Svojím hereckým výkonom a kontaktom s publikom zaujali a vtiahli do hry nielen študentov Prešovskej univerzity v Prešove, ale aj veľkú skupinu okoloidúcich.

Kolektív piatich hercov nám predstavil hru Edmonda Rostanda – Cyrano netradične. A to nielen vďaka výraznému dobovému kostýmu, ale aj spôsobom jazykovej realizácie. Text bol aktualizovaný pre 21. storočie. Ozvláštnený bol piesňami, vtipmi, hrou s jazykom a spolu s pohybovým stvárnením hercov, vyznieval vtipne i pompézne. Hlavná postava Cyrano, v jazykovej realizácii, využíval aj prvky alexandrinu, čím si získal srdce Roxany a bezpochyby i priazeň publika.

Nevidadelný priestor námestia, „malá scéna“ s minimálnym počtom rekvizít, s jednoduchým a statickým nasvietením vniesla do ulíc Prešova svojskú živelnosť.

Simona Švedová, EsSJM

Trnavské potulné divadlo sa predstavilo na námestí, pred priestorom literárneho a umeleckého klubu Christiania. Išlo o vtipný príbeh lásky v trojuholníku, ba dokonca v štvoruholníku. Obaja hrdinovia milovali krásnu Roxanu, tá však lásku opätovať nepravému a až na konci predstavenia sa tá „pravá“ dostáva na povrch.

Stabilné publikum Akademického Prešova toto predstavenie očakávalo, ale na strane druhej, keďže sa odohrávalo na rušnom predprvomájovom námestí, sa okoloidúci zastavovali a s nadšením sledovali, čo sa deje. Scény boli vtipné, herci využívali štáby alexandrinu a paradoxne aj súčasne slovné gagy. Počas divadelnej inscenácie, ktorá sa konala v exteriéri, sa opäť ukázala negatívna stránka publika – nekultúrnosť divákov, ktorí stáli vzadu, alebo neboli priamymi účastníkmi publika a zasahovali do hereckého prejavu. Ich neprimerané správanie vyrušovalo aj nás, teda zainteresované publikum. Osobne si myslím, že predstavenie malo medzi Prešovčanmi ohlas, nestáva sa totižto často, aby sa divadlo hrávalo na ulici a bolo zadarmo. Potvrdiť si to môžeme aj veľkým potleskom, ktorý Túlavé divadlo získalo.

Stanislava Džadoňová

Výdatná dávka humoru nás mohla už v úvode predstavenia presvedčiť o tom, že hra Cyrano alebo Bálabilé o nose, ktorú nám predviedlo Túlavé divadlo v

Foto: TÚLAVÉ DIVADLO

rézii Jakuba Nvotu, nebude len obyčajným spracovaním hry o Cyranovi s veľkým nosom.

Predstavenie, ktoré sa odohralo 30. 4. 2013 pred Christianiou zaujalo mnoho ľudí (náhodne okoloidúcich) z jednoduchého dôvodu: vtip, jednoduchosť a improvizácia dokázali ľudí pútať na jedno miesto a zotrvať až do „finále“. Hra pozostávala z niekoľkých atribútov: humor, moderný jazyk využívajúci „a la“ alexandrín, prostredníctvom ktorých ponúkla divákovi klasický príbeh. Cyrano miluje svoju sesternicu Roxannu, skladá pre ňu lúboštné básne, ale tie vkladá do úst jednoduchého Kristiána, ktorého si zobral pod svoje ochranné krídla. Po zložitých peripetiách sa Roxanna s Kristiánom vezmú, no on musí odísť na vojnu. Dokonca aj tam píše Cyrano listy Roxanne za manžela Kristiána, ktorý na fronte aj padne. Roxanna stratila svoju lásku, odišla do kláštora a tam ju navštevuje Cyrano. V závere predstavenia vrcholí – hlavný hrdina priznáva, že všetky listy jej písal z veľkej lásky on. „Happy end“ by sme však čakali márne, pretože Cyrano zradí nepriateľ a umiera.

Päť hercov v súznení s jednoduchou scénou vytvorili príjemnú, možno až komornú atmosféru. Na princípe improvizáčného divadla sa im podarilo priblížiť publiku nevšedné spracovanie klasickej témy. Okrem improvizáčnych čísel sa pokúsili interaktívnym spôsobom pracovať s publikom, s ktorým budovali komunikáciu.

Adela Vojnová

[reflexiestedra]

UMELECKÝ PREDNES PRE DNES PREDNES

Vyššie dvadsať ľudí sa v prvomájový sviatok práce nevybralo sadiť zemiaky, ako to už býva zvykom, ale vyhradilo si slnečné predpoludnie pre Akademický Prešov a súťaž v umeleckom prednese. A treba s uznaním skonštatovať, že „výberovka“ deviatich prednášajúcich, rozdelených rovnomerne na poéziu (5 súťažiacich) a prózu (4 súťažiacich)

stála za to. V prednášaní poézie prevládala civilný prejav a interpretácia, ktorá kladla dôraz na presvedčivosť a vnútorné prežívanie. Dôraz na sugestívnu autentickú výpoveď, oslobodenú od artistných recitátorských efektov, s presným odkrývaním významov básne Mily Haugovej Azyl sa bravúrne odzrkadlil v interpretácii Michaely Kačurovej, ktorá však musela vystúpiť nesúťažne. Ak by pravidlá inej známej súťaže v umeleckom prednese neobmedzovali recitátora, že vystúpiť môže s rovnakým textom v jednom roku len na jednom súťažnom podujatí, určite by najvyšší stupeň ocenených v prednese na AP neostal prázdny. Dramaturgicky potešila Koláž K. Rexrotha s CH. Bukowskym v podaní talentovaného Samuela Chovanca, ale jeho výkon poznačil pravdepodobne krátky čas na prípravu, ďalej básň Dejiny trávy M. Válka, ktorú sa snažila Barbora Pavelová poňať nekonvenčným sviežim spôsobom, hoci treba priznať, že ostala niekde na polceste v hlbšom odkrývaní významov textu, ako aj na druhej strane kultivované tradičné poňatie básne M. Andričíka Oheň a voda v podaní Adriany Hovancovej. Erika Juhasová sa pokúsila o autentickú Modlitbu za Marilyn Monroe od E. Cardenala – škoda len, že text neponúkol inak sľubnej recitátorke veľa možností.

Porotu i divákov potešila dramaturgia recitátorov prózy: napr. osvedčený jemný humor D. Duška v poviedke Kopyto, ktorý rezonoval (škoda, že až od druhej polovice) v prednese Nikoly Varholovej alebo krehký a bolestný príbeh obojstrannej lásky O. Wilda Slávik a ruža interpretky Kataríny Vartášovej. Presvedčivé výkony na hranici sólových dramatických výstupov priniesli dvaja recitátori. Dominik Petruška siahol po Knihe o cintoríne Samka Tále a treba uznať, že to bola šťastná kombinácia. Na jeho autentickú interpretáciu sa zabávalo celé publikum až u niektorých skrsla otázka, či našiel Dominik Petruška Samka Tále alebo Samko Tále Dominika Petrušku? Text M. Zimkovej Sojka zasa ponúkol presvedčivo tlmočiť ženskú postavu herecky disponovanej Kataríny Želinskej v takmer monodramatickom výstupe. Napriek tomu, že v konečnom hodnotení poroty nemohli stáť všetci talentovaní interpreti na stupňoch víťazov, je potešujúce si pod rozkvitnutou májovou čerešňou povzdychnúť, že literatúra stále žije a umelecký prednes má stále svojich nadšencov.

Adela Mitrová

VÝPREDAJ NAJ S.R.O. DRAŽBA TOPÁNKY (PERFORMANCE)

Dvojica študentov Peter Hrbatý a Ján Jendrichovský naozaj nevšedným spôsobom dopĺňajú a zároveň kreujú program festivalu AP. Podujatie poskytuje priestor aj pre alternatívnu produkciu, ktorú považujem za divadlo slobody. Vytvára nové možnosti k už existujúcim možnostiam. Teda (zjedno-

Foto: Výpredaj

dušene), aby vedľa veľkého, klasického „kamenného“ divadelníctva existovala aj iná možnosť zachytenia reality – menej oficiálna, drzejšia, provokatívnejšia, viac riskujúca.

Oceňujem to, s ako ľahkosťou herci ŠD FF PU prinášajú improvizované čísla a performatívne produkcie. Tvorit' divadlo v nedivadelnom priestore nie je v ubiehajúcom decéniu mnohokrát prijaté a docenené, no napriek tomu sa vždy nájdú individualisti, ktorí chcú byť nonkonformní a vyčnievajú z klasického radu, čím na seba pútajú pozornosť.

Produkcii, ktorú na festival priniesli aj v utorkové popoludnie možno považovať za pokus interaktivizovať sa nielen s akademickým prostredím, ale zároveň osloviť a upozorniť na seba a prebiehajúce podujatie i obyvateľov Prešova.

Peter Hrbatý sa pokúsil premostiť prostredie dražby ako priestoru „snobského“ s priestorom pouličným, kde priamo poukázal na to, že cena peňazí je relatívna. Dokonca rozohrávaná situácia dosiahla vo finále vrchol autentickejšieho tím, že do situácie bola zapojená aj dvojica bezdomovcov. Do krátko fragmentu boli zapojení aj ďalší členovia súboru ŠD FF PU.

Voľnosť prejavu je bezhraničná, a práve preto ich produkcia pokračovala v priestoroch kaviarne Christiania, kde sa potvrdil ďalší atribút, na ktorom bola vytvorená tradícia festivalu AP. Jednoliatosť študentov vytvára už po dlhé roky atmosféru stretnutí, spomínania, rozhovorov, diskusií a nekonečných polemík, ktoré bezpochyby patrí k tomuto podujatiu.

Vďaka za originálny prístup, aj zato, že evokujete v príjemcovi bohatú škálu pocitov a myšlienok, čím potvrdzujete nielen špecifickosť podujatia AP, ale aj osobitosť poetiky ŠD FF PU.

JŠ

S.T.O.K.A. (BRATISLAVA) B. MOSNÝ, P. TILAJČÍK, B. UHLÁR: NEISTÝ GRUNT

Réžia: Blaho Uhlár | Scenár: Braňo Mosný, Peter Tilajčík, Blaho Uhlár (inšpirované autormi: Jack London, Czeslav Milosz, László Jávor
Výtvarná spolupráca: Miriam Struhárová | Účinkujú: Braňo Mosný, Peter Tilajčík

Ved' ale všetko nemožno relativizovať..?

Myšlienky medzivojnovnej divadelnej avantgardy napriek tomu pretrvali a sú živé, prítlačivé dodnes. Stali sa nevysychajúcim prameňom pre celé minulé storočie. Boli natoľko prevratné, že dokonca presiahli až do 21. storočia. Do širšieho kultúrneho povedomia prenikali však pomalšie. Sto rokov trvalo, kým bol odkaz avantgardy pochopený a prijatý v úplnosti. Pýtam sa však, či aj v našom kultúrnom kontexte...

Základy poetiky menovaného súboru spočívali v princípe tvoriť po novom a po svojom. Divadlo je pre súbor spôsob/možnosť, ako vyjadriť jednoznačnú postoj a poväčšine opozíciu voči oficiálnej politike. Túžbou bolo sprostredkovať spoločný pocit, provokovať ľudské zmysly a nebať sa v divadle a prostredníctvom neho upozorniť na spoločenskú situáciu, považujúc to za nevyhnutnú súčasť katarzie. Slobodného ducha však treba poriadne uchopiť. To, že sa zrazu v divadle môže robiť všetko, čo sa predtým nesmelo, neznamená automaticky základ dobrej inscenácie. O to krajšie je, že toto divadlo sa začalo formovať akoby samo sebou, zhodou vtedajších priaznivých okolností, bez toho, aby si jeho protagonisti niečo vytyčovali, vymedzovali.

V inscenácii sa herci zamerali na pomenovanie medziludských vzťahov pozitívnych i negatívnych konotácií – harmónie, rodiny, lásky, súhry a na strane druhej rozkladu osobnosti, spoločnosti ústiaceho do absolútnej hnsu, hniloby. To všetko pomocou minimalistických postupov, s využitím výrazových prostriedkov absurdnej drámy a divadla spôsobom takzvanej dekompozície. Uh-

Foto: S.T.O.K.A.

lár vo svojej poetike rovnako pracuje s mimetickým princípom, ktorý programovo relativizuje, škoda len, že neraz je mieru neustriehne, čím sa dostáva na úroveň len reálneho života a nie umenia.

Predstavenie Neistý grunt pozostáva z niekoľkých fragmentov, každý z nich expresívnym spôsobom poukazoval na autoportrét súčasného sveta, ktorého nedostatky kľúča v obmedzenosti, uzavretosti sa do vlastného vnútra, neschopnosti komunikovať a byť vypočutý. Spomínané témy násilia a vyprahnutia otvárajú okrem stotožnenia sa s takýmto pocitom o živote aj iné témy: o zmysle človeka, jeho ceste za poznaním, sebazoznaním, pravdou.

To, čo oceňujem je metóda deklamácie a sprítomnenia, s akou súbor roky pracuje, snaží sa totiž vždy pomenovať aktuálne problémy, ktoré sužujú slovenskú spoločnosť. Rovnako vysoko oceňujem aj herecké výkony, ktoré tvorili syntézu slova a dekonštruovaného pohybu. Ich fyzické a mimické predispozície dokonale dotvárali jednotlivé fragmenty predstavenia.

Mrzí ma však, že publikum nedokáže silu predstavenia prijať a následne dešifrovať. Primárne snahy recipienta by sa mali týkať hľadania idey, vízie predstavenia, ale diváci sústredili pozornosť prvoplánovo. Zabávali sa na expresii výrazových prostriedkov (vulgarizmy), ktoré sú pre „uhlárovskú poetiku“ charakteristické. Avšak nemajú funkciu pobaviť diváka, ale naopak zdôrazniť vážnosť „ovzdušia“, scivilnit' skúmaný rébus.

Pevne verím, že počas ďalších ročníkov AP dozrie aj naše publikum a bude schopné správne interpretovať etický potenciál a prijať posolstvá novej drámy.

M.P., J.Š.

Blaho Uhlár opäť šokoval

Extravagantnosť, nekonvenčnosť, kontroverznosť, výstrednosť a experiment – týmito prívlastkami by sme mohli označiť vystúpenie na doskách VS DAD, kde sa Blaho Uhlár, slovenský dramatik a režisér predstavil svojou hrou Neistý grunt. Tak ako zvyčajne, aj teraz autor kolektívnou tvorbou šokoval, a to nielen výberom expresívnej lexiky, ale i afektovaným výkonom hercov.

Inscenáciu stvárnajú len dvaja herci prostredníctvom vzájomných dialógov, často riešia neriešiteľné konflikty groteskným spôsobom. Viditeľné je nielen psychické, ale hlavne fyzické nasadenie aktérov, využívajúcich v prvom rade gestiku, hlas a vlastné telo (tanečné kreácie, napodobňovanie rôznych pohybov a pod.). Scéna divadelného predstavenia bola takmer prázdna (tvorila ju len jedna stolička, stolík, malá gitara, jedálny lístok), o to náročnejšie bolo pre hercov stvárnenie jednotlivých scén. No napriek tomu nemali problém meniť scénický priestor – raz to bola reštaurácia, holičstvo, inokedy vrátnica, novinový stánok a mnohé iné. Dôležitým prvkom bolo osvetlenie, ktoré pomohlo vytvoriť jedinečnú atmosféru, o čom hercov presvedčil potlesk a burácanie publika po každom výstupe.

Myslím si, že Blahovi Uhlárovi sa opäť raz podarilo strhnúť a pobaviť divákov na Slovensku netradičným spôsobom.

Simona Švedová

Foto: AKADÉMIA UMENÍ

Osobnosť Blaha Uhlára, je verejnosti pomerne známa. V stredu, 1. 5. sa jeho meno spájalo s dvoma súbormi (S.T.O.K.A. Bratislava, DISK Trnava), ktoré sa predviedli na VS DAD. Obe predstavenia sa niesli v „tóné“ vulgarizmov, ktoré ani omylom netvorili len nejakú kulisu, ale predstavovali integrálnu a predovšetkým bytostnú súčasť oboch predstavení. Väčšinou neefektívne užitie vulgarizmov rozbieja celok zamýšľaného diela, ale treba uznať, že v našom prípade sa to nestalo. Vulgárne a neslušné slová nefigurovali ako nositeľ komického, ale ako zrkadlo, ktoré sa nastavuje spoločnosti. Aj jednotlivé scény, ktoré sa predviedli boli silné a divákovi navodili veľa otázok a predovšetkým znepokojili. Áno, mohlo to byť „kultivovanejšie“, slušnejšie, menej vulgárne, bez násilia ... to by ale nebol Blaho Uhlár, to by bol len niekto iný. Budovanie zápletky, pointy a vyústenia cez prízemnosť, hnus, odpor a prevrátené hodnoty – v podstate spoň čiastočne hodnoty danej spoločnosti. Cez túto jednoduchosť sa divák dostane hlbšie, ako by bol ochotný pripustiť, ale musí si prejsť hrou s vlastným vedomím a predovšetkým pristúpiť na Uhlárovú poetiku.

L. M.

vlastne Leonardo bol? Odpovede na tieto otázky sme mohli nájsť v predstavení Ja, Leonardo, ktorým sa nám predstavil M. Zeumer, študent Akadémie umení (Banská Bystrica), v réžii Silvie Zeumerovej. Autor Vittore de Luca vydal knihu o maestrovi Leonardovi da Vincim. Svoj život zasvätil bádaniu po jeho osudoch. Práve tento autor sa stal námetom na spracovanie monodrámy Ja, Leonardo.

Tak, ako aj Vittoriov štýl je veľmi svieži a hravý, rovnaká bola aj hra, ktorú sme mohli vidieť. S veľkým nadľahčením rozprával holič, ktorý dôverne poznal Leonarda, príbeh o ňom a o vzniku obrazu Mony Lisu. Dozvedeli sa mnoho informácií, ktoré nám do tohto času boli neznáme. Len si musíme položiť otázku, či ich budeme považovať za fakty alebo len za jednu z možných reprodukcí vzniku tohto známeho diela.

Predstavenie bolo len o jednom hercovi a jednoduchej scéne z holičského prostredia. Príbeh, ktorý rozprával patril mužovi, ktorý sedel v kresle, nebol to živý človek, ale figurína. Veľmi oceňujem výkon herca, ktorý musel stvárnovať všetky možné pozície v hre, no miestami som mala pocit, že stagnuje a stáva sa monotónnou. Predstavenie bolo dobré, až na pár momentov, kedy som sa myšlienkami ocitla niekde inde. Je to však len môj osobný názor a pevne verím, že diváci, ktorí sa predstavenia zúčastnili, odchádzali s dobrým pocitom a najmä s novými informáciami o veľkom renesančnom maestrovi.

Adela Vojnová

DISK (TRNAVA)

B. UHLÁR A KOL. DISK: SOLITUDO

Réžia: Blaho Uhlár | **Výtvarná spolupráca:** Miriam Struhárová
Hudba: Jozef Belica | **Svetlá:** Blaho Uhlár | **Zvuky:** Tomáš Knihár

Svet plný krásy (Solitudo)

Ak ste si povšimli v názve tohto článku iróniu, správne ste urobili! Žijúca legenda alternatívneho divadla Blaho Uhlár sa vo svojich inscenáciách v žiadnom prípade nesnaží zobrazit' idylku pastierskeho života, či utopickú predstavu stratenej Atlantídy...

Stačí si pozrieť jedno jeho predstavenie a hneď sa dá pochopiť, o čo režisérovi ide, resp. akú poetiku nesú jeho javiskové diela a čo môžete na ďalšom predstavení od jeho inscenácie čakať. Nepochybne to bude smiech...Áno, ale aký smiech! Smiech z hnusu, ktorý nás chtiac či nechtiac obklopuje. Výborne ten „hnus“ zhrnula záverečná bodka v podobe Baudelairovej dekadentnej básne Mrcina, ktorú recitovať svojej milej je ten najväčší romantický prehrešok. Samozrejme, keďže divadlo je nakriveným obrazom života, ktorý žijeme, nebudeme očakávať, že to, čo sa deje v živote, uvidíme presne aj na javisku (alebo na-

AKADÉMIA UMENÍ (BANSKÁ BYSTRICA)

JA, LEONARDO

Inšpirované knihou Vittore de Luca: Ja Leonardo | Dramatizácia a technická spolupráca: Michal Ďuriš | **Pedagogické vedenie:** Jana Olhová, Tomáš Mischura | **Réžia:** Silvia Zeumerová **Účinkuje:** Mário Zeumer

Bol Leonardo da Vinci len tým múdрым a vážnym človekom? Podľa koho namaloval Monu Lisu? Aký

Foto: DISK

opak). Podstata zostáva, obal sa mení: na silne karikovaný, groteskný, absurdný a detabuizovaný. Lepšie povedané, neduhy ľudí, ktoré vidávame v realite a ktoré nás neraz poriadne vytočia, sú v inscenácii postavené do vzájomných, vyhrotených, hyperbolizovaných konfliktov. A tomu je prispôsobené i herectvo postáv, ktoré dôsledne pracuje s celým aparátom herca – jeho zveličenou mimikou, hlasom, gestami, pohybmi. Na javisku sa skrátka smie všetko – pantomíma, tanec butó, fraška, primárne potreby tela (grganie, vracanie atď.).

Je faktom, že samotní tvorcovia k tvorbe pristupovali voľne, improvizatívne, podvedomo-intuitívne, slobodne! Javiskové dielo je kolektívnou tvorbou, procesom, nie striktným scenárom, ktorý sa hodil hercom na začiatku za účelom jeho prísneho dodržania. A práve v tom možno spočíva jedinečnosť jeho výsledku. Teda nie je to zinscenovaný dramatický text, ale živé divadlo! V inscenácii má vnímavejší divák možnosť predsa len postrehnúť režiséra – typickú Uhlárovu iróniu, ktorá sa zamaskovane (v hercových prehovoroch, úškrnku) vysmieva (nielen) zo spoločenských neduhov ale i neduhov samotného človeka v ostro hyperbolizovanej, karikovanej, extrémnej podobe.

Inscenácia Solitudo divadelného zoskupenia DISK z Trnavy sa sústredila na tému osamelosti. Človek je v tomto svete stratený (nečudujeme sa) a aby toho nebolo dost, je vyvádzaný z miery i prihlúpymi reakciami ľudí. Platí pravidlo: čím absurdnejšie reakcie, tým väčšia „fraška“. V inscenácii si môžeme povšimnúť motívy pokrvných vzťahov: otca a syna, otca a dcéry, syna a matky atď, ktoré sa dostávajú nielen do ostrých, hodnotových konfliktov, ale i do tabuizovaných, incestných zblížení... Herci hrajú viacero postáv, inscenácia je hrou, v ktorej sa situácie menia, no nepôsobia chaoticky, skôr vytvárajú obraz štruktúry sveta, v ktorej vládne chaos. Teda to, čo charakterizuje i svet mimo divadla.

Kostýmy vyvolávajú pobavenie, pretože narušujú rodovú stereotypnosť: muži majú na sebe ženské neforemné kostýmy, ktoré na ich postavách pôsobia vyslovene smiešne a ženy neforemné mužské kostýmy. Ako príklad by som uviedla herca Petra Tilajčka. Kostým pozostávajúci zo sietovaných siloniek, kratšej, užšej sukne, širšej, plecinatejšej kožušiny, vygélovaný účes dohora, kožušinové pokrývky uší – skrátka, herec v tomto kostýme vyzerá veľmi bizare a smiešne. Hudba súzvučí s tónom celej inscenácie – ironická, provokujúca, smiešna, no na druhej strane i melodická, ľahko zapamätateľná, zanechávajúca stopu. Práve pre túto stopu (ktorú zanechala nielen hudba), by som na záver možno neodporúčala, sledovať predstavenie maloletým deťom, ktoré sa, žiaľ, ktoré boli toho účastné.

Patricia Chaparrová, študentka DF VŠM

Jedno z najprovokujúcejších, najodvážnejších a najvulgárnejších, aké som videla na tohtoročnom AP. Príbehy otca a jeho svojského prístupu k vlastnému synovi. Príbeh „stratenej“ predavačky, ktorá za najrozumnejší spôsob komunikácie zvolila obnaženie vlastného zadku. Uhlár nemá problém dotknúť sa „tabu“ v kolektívnej tvorbe Neistý grunt, konkrétne viery. Ako Judáš prichádza k biednemu starcovi mladík s ponukou peňažnej odmeny výmenou za

zrieknutie sa viery. Tá však obstála. Ostré, expresívne, vulgárne a silné gestické komunikačné výmeny, presiahli inscenáciu, ktorá v sebe niesla viacero významov. Scéna takmer prázdna, no plná hercov. Kostýmy totálne výrazne a kontrastné s postavami. Muž v oblečení ženy. Žena ako chlap. Aj napriek pre mňa osobne prílišnej vulgárnosti som sa pobavila. Dialógy premyslené, výkony adekvátne.

Mária Pastirčáková

TEATR ÓSMEGO DNIA (POZNAŇ) ARCHA

Réžia, scenár: kolektívna tvorba | Scénografia, osvetlenie: Jacek Chmaj | Dramaturgia: Tomasz Jefimowicz | Hudba: Arnold Dabrowski | Kostýmy: kolektívna tvorba pod umeleckým vedením Izabely Rudzka | Účinkujú: Halina Chmielarz, Ewa Wójciak, Adam Borowski, Marcin Glowinski, Tadeusz Janiszewski, Kuba Kapral, Marcin Keszycki, Andrzej Majos, Przemyslaw Mosiezny, Tomasz Michniewicz, Piotr Najrzal, Jacek Nowaczyk, Jakub Staškowiak, Dominik Zlotowski, Adan Garcia Holgado

Neviem si predstaviť majestátnejší divadelný záver, ako ten, ktorým sme zakončili tohtoročný Akademický Prešov. Finále, ktoré poskytlo skvelý, veľkolepý vizuálny zážitok, a pri troške popremýšľania i ten filozofický. Teatr Ósmego Dnia z Poznane. Divadlo, ktoré sa skloňuje na mnohých festivaloch v Európe, tak žiadané a pokrokové, poctilo Akademický Prešov svojou návštevou! Zahraniční hostia sú pre festival vždy prínosom, pretože prinesú nový pohľad na život, nové témy a ich spracovanie, nové tvorivé postupy...

Samozrejme, vzhľadom na to, že v predstavení absentovali slová, či akákoľvek literárna zložka (pre divadlo tak typická), a dominanciu preberal audiovizuálny zážitok, výklady sa u každého rôznia, sú individuálne. Buď to v niekom vyvolalo asociáciu na historický obraz pirátov, niekto v tom možno videl metaforu našej spoločnosti (čo je najbližšie výkladu samotného divadla) – tulákov utekajúcich z domu, za lepšími časmi... Iný to mohol zase vnímať cez tému smrti, ktorá bola často (ne)bezpečne blízko nám, divákom, keď napr. prechádzali okolo nás horiace fakle z lodí, ktorými sa „piráti“ oháňali.

Akoľkoľvek, predstavenie malo čím prekvapit: veľkolepou scénografiou (veľká loď autenticky preplnená morskými potrebami – rumom, pušným prachom atď.), veselým, bujarým tancom na začiatku, obrazom horiacich dosák, historicky vernými kostýmami, hrôzostrašnými mizanscénami, totálnym okupovaním priestoru a pod.

—[apečkoviny]

Zahrmeli delá na arche, archa sa rozpadla, „buchlo to“. Počuť však ozvenu... Akademi-mi-mi-mi-cký Prešo-šo-šo-šov... A tá ozvena sa tak skoro ešte neutíši... Veď aj chvalabohu!

Patrícia Chaparrová, študentka DF VŠMU

A EŠTE NIEČO NA ZÁVER...

Dovoľte mi, aby som v mene redakčnej rady a organizačného štábu poďakovala všetkým, ktorí sa spolupodieľali na kreovaní výsledného tvaru 47. ročníka – medzinárodného divadelného festivalu AP. Z roka na rok sa stretávame s klesajúcou ochotou zapojiť sa do modelovania podujatia s dlhoročnou tradíciou, preto chceme i takto vyjadriť naše uznanie tým, ktorí tak učinili.

Pevne verím, že na nás nezanevriete v očakávaní a realizovaní toho budúceho. Zbohom 47. a vitaj 48. ročník Akademického Prešova!

Veľké ďakujeme patrí: Tomášovi Timkovi, Marekovi Sokolovi, Lukášovi Makkymu, Belkovi Szentesimu, Alene Špesovej, Alexandre Štofaničkovej, Stanislave Džadoňovej, Petre Klikovej, Stanislave Župovej, Zuzane Belasovej, Adele Vojnovej, Márii Mihálikovej, Lenke Fábovej, Lenke Sinčákovej, Márii Pastirčákovej, Kataríne Halčkovej, Radke Dorkovej, Patrícii Chappárovej, Simone Švedovej, Radoslavovi Moznichovi, Petrovi Centkovi, Mariane Mastilákovej, Petrovi G. Hrbatému, Jánovi Jendrichovskému a rovnako i ostatným členom ŠD FF PU.

PREZENTÁCIA TVORIVÝCH DIELNÍ SA USKUTOČNILA

2. MÁJA 2013

FRAGMENTY

**o 8,30 hod. - 9,30 hod.
(Areál ŠD FF PU)**

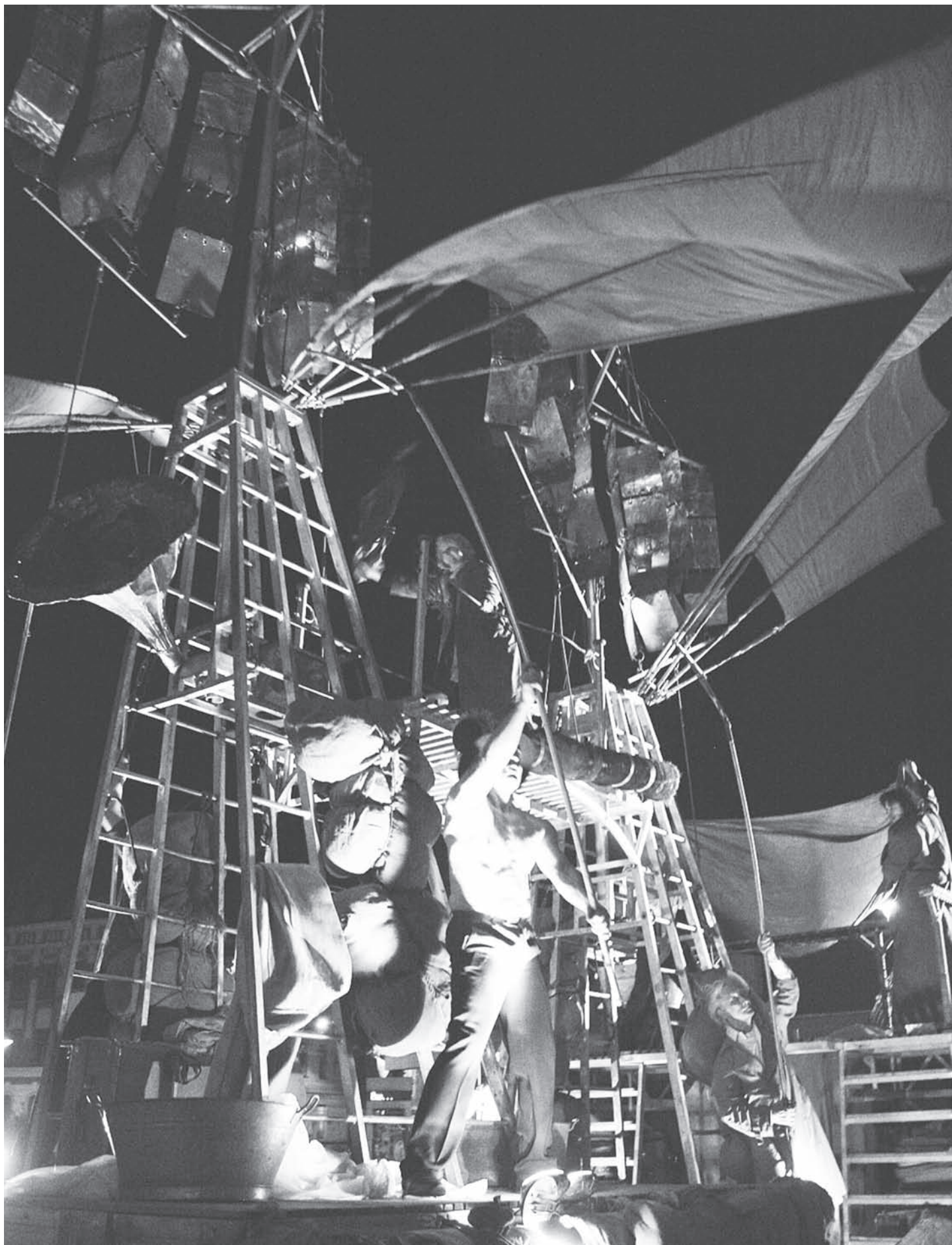
PROGALAS

**o 13,30 hod.
(Areál ŠD FF PU Prešov)**

Nebo, peklo, Kocúrkovo...

**o 14,30 hod.
(Areál ŠD FF PU)**

ZRIAĎOVATELIA AP 2013: Rektorát Prešovskej univerzity, Inštitút estetiky a vied o umení Filozofickej fakulty PU, Ministerstvo školstva SR, Ministerstvo kultúry SR.
ORGANIZAČNÝ ŠTÁB AP 2013: prof. PhDr. Karol Horák, CSc., Mgr. Eva Kušnírová, PhD., PhDr. Miron Pukan, PhD., Mgr. Diana Laciaková, Mgr. Jozefína Šuťaková, Mgr. Lukáš Makky, Mgr. Tomáš Timko, Marek Sokol. **Adresa štábu:** Budova Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity, Ul. 17 novembra č. 1, 080 78 Prešov, 4. poschodie, č. dv. 451, tel.: (051) 75 708 03, email: kusnirov@unipo.sk, facebook: Akademický Prešov. **APEČKOVINY, PRÍLEŽITOSTNÉ VYDANIE K AP 2013 Redakcia:** PhDr. Miron Pukan, PhD., Mgr. Jozefína Šuťaková. **Príspevky:** Stanislava Župová, Mária Pastirčáková, Radka Dorková, Katarína Halková, Adela Vojnová, Simona Švédová, Klaudia Compeľová, Patrícia Chaparová **Grafická úprava:** Peter Medvid'. **Autor plagátu AP 2013:** Ján Šmajda. **Administrátor webovej stránky o AP** www.ff.unipo.sk/ap: Mgr. Tomáš Timko .